

164

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
EMPLASTRORVM
VSV ET ABVSU

QVAM
PRAESIDE
D. IOANNE HENRICO SCHVLZE
MEDICINAE ELOQVENTIAE ANTIQVITATVM ET
PHILOSOPHIAE PROFESSORE PVBLICO
ORDINARIO

ACADEMIAE CAESAREAE NATVRAE CVRIOSORVM ET
REGIAE SOCIETATIS SCIENTIARVM BERO-
LINENSIS SODALE

PRO GRADV DOCTORIS

Ad d. Maii, MDCCXXXIX.

PVBLICE DEFENDET

IOAN. GODOFREDVS NAVMANNVS

HAYN. MISN.

HALAE MAGDEBVRGICAE
Litteris IOAN. CHRIST. HILLIGERI, Acad. Typogt.

UNIVERSITÄT WÜRZBURG MEDICINA

DE

EMPIRISTORVM

VSV ET ABVSV

TRASSIDV

D. IOHANNIS HENRICO SCHVIZI

MEDICINAE DOCTORIS ET ANATOMIAE ET

PHYSICAE PROFESSORIS PVBLCI

WÜRZBURG

ACADEMIAE CAESARIAE NATVRAE HISTORIAE ET

PHYSICAE PVBLCAE INSTITVTVM

PROBATA

PRO GRADV DOCTORIS

MDCCXXIX

IOHANNES GÖTTFRIDVS ZWIMMERS

WÜRZBURG

IOHANNES GÖTTFRIDVS ZWIMMERS

Q. B. F. Q. V.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
EMPLASTRORVM VSV ET
ABVSV

PROOEMIUM.

T omnium rerum modo nascens facies diuersa est a iam adultis aut prorsus longa aetate corroboratis ; multaque in viris feminisque adultis fecus habent , quam in teneris pusionibus & puellis : ita medicinæ in cunis suis adhuc vagienti idem accidisse mirum nemini videbitur. Non enim solum dies diem docet , verum etiam aliqua dedocet ; & omnibus insitus noua explorandi & experiendi conatus efficit subinde , vt permutentur prisca cum illis , quæ nouitatis gratia semet commendant. Cumque raro aliquis nouator moderationem debitam obseruet , sed multi , ne dicam plerique , sua , quæ inuenisse videntur , ita commendent , vt priora quantum possunt deprimant : accidit sæpe breui tempore

A 2

maxi-

maxima rerum conuersio. Non enim solum ille apud Phædrum malus futor inopia perditus & ad medicinam conuersus, hominum animos in se pertraxit, multosque inuenit, qui capita sua & vitam permitterent, cui pedem calceandum nolebant: verum omnia tempora habuerunt ipsi similes, nec dissimili fortuna aliquamdiu gaufos. Facile apparet, quantum huius generis hominum intersit, si persuadere aliis possint, aut illa non esse necessaria, quæ alii per multos annos ad artem instituti norunt & faciunt; aut omnino esse talia, quæ ad ambages & vel timiditatem, vel imperitiam referri mereantur. Fieri vix potest, vt medicina inter hæc fata maneat eadem, sed necessarium est quotidie eam interpolari, sic vt raro sæculum transeat, quin plures metamorphoses notare liceat; aliquas auspicas & lætabiles, plures tamen cum detrimento artis coniunctas. Nemo forte erit, qui dubitare possit de veritate eorum, quæ protuli, si vel leuiter eorum, quæ arti ab origine sua acciderunt, peritus sit, vel intra vnum proximum sæculum gesta ex obuiis libris cognouerit. Non dicam de iis, quæ partem medicinæ theoreticam turbinis instar sæpe circumegerunt: sed pro me tantum alle-

allegabo in practica eius parte siue tentata & mox intermissa, siue introducta & a multis hodieque frequentata. Quantum quæso strepitum faciebat, quum primum proponeretur, noua illa clysmatica, seu chirurgia infusoria, quæ per venas apertas ad sanguinem immediate demittebat medicinas: quantumque ei affinis & coæua transfusoria, quæ ex animali in animal, ex brutis in hominem, aut ex homine sano in morbo laborantem traducebat sanguinem. Sed cum ephemeris plantis & animalibus atate illa certauit: atque nunc, credo equidem, nemo superest, qui non rideat stolidum irritumque conatum. Ingens erat gaudium, quo mortales afficiebantur præclaris illis chymicorum concentratisque essentiis, quintessentiis, tincturis, extractis, magistris, ante hos forte centum annos beati. Mittebatur repudii nuncius illis, quæ non honoris, vt decebat, causâ vocabant Galenica. Sed quotus est quisque hodie magnus medicus, qui non cognoscat pandoræ pyxidem pandisse illos, qui orbem spe & expectatione inflabant, chymicorum Hermeticorum nomine indutos nouatores. Nonne summi viri missis istis nugiuendulorum quinquillis, quo nomine certe pleraque digna sunt, ad

serum lactis, ad iuscula succis plantarum alterata, vegetabiliumque infusa & decocta redierunt, quamquam pleraque decocta ptisanarum potius nomine, quam antiquo, ægrotis suis laudare conuenientius putant. Annon videmus in orbem redeuntium siderum medicorum circulos, aliorum, quæ minora sunt, celerius, tardius aliorum? Hæc meditatio in animum venit de emplastris locuturo, quum animaduertent bonum HIPPOCRATEM COVM, quem artis medicæ parentem veneramus, ne quidem sciuisse quid sit emplastrum, illoque verbo, vnde id nomen venit, ita fuisse vsum, vt ipsi non magis cum emplastri notione hodierna conueniat, quam alio conuenit cum caricis, aut lusciniæ cum scarabæis. Illo tempore, quod inter HIPPOCRATEM & CORN. CELSVM effluxit, emplastra innotuerunt, & iam bene multa; quorum auctores esse oportet inter illos, quos hic laudat *lib. VII.* præfatione: sed non vacat hæc accuratius inquirere. Quantopere res increuerit deinde ad tempora renascentium litterarum, cognosci potest ex scriptis medicorum & chirurgorum, quæ mentione ac formulis emplastrorum, tam magistralium, quam officinalium, plena sunt. Operæ itaque pre-

pretium duxi me omnino facturum, si illam partem medicinæ practicæ, quæ de utilitate vera ab emplastris recte adhibitis speranda, & de noxis a prauo vsu expectandis agit, considerationi subicerem. Id vero vt mihi cum bona beneuoli lectoris venia liceat, æquitatem ipsius, qua decet modestia, imploro & officiosissime expeto.

§. I.

EMplastrum esse genus medicamenti externo vsui destinati & excogitati, eamque consistentiam adepti, vt super alutam, linteum, sericumue extendi, parti deinde cuidam imponi, ad varias intentiones medici, possit, vsque adeo hodie notum est, vt vix verbis ad declarationem opus esse existimem. Vocabulum Græcam originem ipsa statim fronte prodit & testatur apertissime: quare non inutile erit illam requirere. Est autem a verbo ἐμπλάσσειν, quod, exponente ROB. CONSTANTINO, medico & philologo doctissimo, denotat *subigo & versando mollio, in massam formo, illino, infarcio, ferrumino, locum obstruo, impleo, oppleo, spiramenta obstruo.* Apud Hippocratem, docente ANVTIO FOESIO in *œconomia Hipp.* vox hæc tribuitur membris tumore œdematoso obsessis, quæ si digito premas foueam accipiunt & aliquamdiu retinent, non secus ac pasta farinacea aut fermenti massa. Sic libro *de mul. morb. II. pag. 641.* ἢ πιέξῃς τῷ δακτύλῳ, ἐμπλάσσειαι ὡσπερ ἐν σαρτῇ. Atque in eundem sensum adhibitam vocem iterum videas *pag. 643.*

643. & 465. Dubium itaque redditur, sit in emplastro magis attendenda notio actiua, qualem videmus in adiectis ab Constantino expositionibus; an vero potius passiva, ex mente Hippocratis. Clarius dicam, dubitare licere, an emplastrum ab effectu emplastico nomen habeat, an a qualitate & consistentia molliuscula, ductili & impressæ foueæ conferuandæ apta.

§. II.

Vt hæc res clarius innotescat, dispiciendum est quid veteres auctores, vt DIOSCORIDES, GALENVS, alique, vocauerint ἐπιλαστικόν, nosque seruato eodem nomine emplasticum hodieque denotemus. Scilicet ἐμπλαστον aut ἐμπλαστικόν, subaudi φάρμακον, vocatur, quod cutis meatus constipandi & oppilandi, siue obstruendi vim habet, estque synonymum eius ἐμφρακτικόν, contrarium autem ἐμφρακτικόν seu ἐκκαθαριστικόν. Emplastica sunt omnis acrimoniæ expertia, terrestris naturæ, viscosæ, tenacis, veluti amyllum, pompholix, cerussa & id genus alia. Ex his fiunt, probe docente CONSTANTINO, emplastra. Nam emplastrum compositionis rationem obtinet, ἐμπλαστον vero & emplasticum materiæ & facultatis: tametsi multi vocabula confundant aut nesciant distinguere. Atque ex huius distinctionis neglectu factum puto, vt in multis libris pro certissimo ponatur, quod tamen egregie falsum esse inferius ostenditur, omnia emplastra poros obstruere & concludere.

§. III.

Inter emplastra & cerata, quæ & cerota ad leges Græcæ linguæ vocantur, intercedit hæc differentia, quod mol-

molliora sunt cerota; duriora autem emplastra. Sed nostro ævo multis locis cerati nomine veniunt, quæ aliis emplastra vocantur, & vix valde notabilis consistentiæ diuersitas obseruatur. Impetratur autem facile, si eam quidem desideremus, maiori quantitate oleorum assumta. Cataplasma autem, quod veteres, vt apud CELSUM V. c. 17. videre licet, malagma vocabant, utroque etiam mollius paratur, pultisque consistentiam sibi deposcit, vt vel parti patienti immediate circumponi possit, vel inter mollia lintea receptum commodius applicari. Si quid omnino mollius est & illinendo aptum, vnguenti iam nomine censetur. Sed quæ hic subtilius disputari possunt aut solent, ea videnda sunt apud illos auctores, qui de formulis præscribendis commentati sunt, vt & istos, qui artis pharmaceuticæ enchirifes docent. Multi quidem ista attigerunt; quos inter plurimum laudis meretur IO. ZWELFERVS. Sed qui argumentum hoc ex instituto tractauerit, præter IOAN. DV BOYS nullum noui, cuius *observationes in methodum miscendorum medicamentorum topicorum, quæ in quotidiano usu sunt*, Londini 1639. editæ plura complectuntur, quam me apud vllum alium videre memini.

§. IV.

Emplastrorum iam apud antiquos magna habetur varietas. Differentiæ censentur a colore; vnde aliqua laudantur nigra, elephantina maxime candida, alba, viridia, smaragdina, rubra, ruffa, citrina: aut a virtute, vt cephalica, quia capitibus fractis maxime conuenire putantur; paracolletica, quæ vulnus recens glutinant; epilepastica, nobilia ad extrahendum; septica, id est ex-

B

dentia;

dentia; item pus mouentia, lenientia, aduersus morfus; quæque sunt huius generis alia. Porro sunt ab inuentoribus denominata, vt Hecatæi, Tryphonis, Dio genis; itemque a patria, vt Coacum, Attalum; vel denique ab ingredientium numero, vt tetrapharmacum, ennespharmacum, apostolorum. Recentius æuū horum veterum aliqua, quamuis plus vel minus interpolata, habet; addiditque vetustis bene multa, a præcipuo ingrediente potissimum denominata, vt de ammoniaco, galbano, betonica, cicuta, saponatum, de Ipermate ceti, ranarum: quæ sigula extequi longum esset, neque tamen necessarium, quod cuique facile sit obuium tam nomen, quam eius imponendi ratio, si paucula excipias ex fuliginosorum hominum cerebro orta, vt opodeldoch, & si qua horum sunt similia.

§. V.

Sed mittimus hæc & accedimus ad exponendum de vsu emplastrorum, quem testimonio CORN. CELSI V. cap. 21. *maximum, præcipueque varium præstant.* Non potest itaque in vniuersum pronuciari de remedio varios vsus habente, quod vno tantum modo agat: sed per classes eundo oportebit ostendere varietatem vsus; hacque proposita dispicere, quid vero simillime dici possit de modo, quo vsum illum quemque præstare videntur. Primum autem dispiciemus de illo, qui forte antiquissimus est, emplastico. Jam attigimus hanc rem supra: nunc addimus, quæ ad clariorem conceptum formandum desiderari posse videntur. Emplastica ab antiquo vocantur, quæ, externe adhibita, meatus instar glutinis compingunt, adeoque distationem & euaporatio-

tionem prohibendo efficiunt, vt sub cute consistens durum & coagulatum, interpositis particulis humidis, emolliatur. Quo facto diuersa eueniunt, pro eo, ac ipsa illa durities, quæ coit, diuersæ naturæ est. Nam si ita in vasis adhuc integris hæreat, vt vi appellentis fluidi vitalis protradi, inque consortium fluitantium humorum redigi possit, dissipatur illa durities, tumorque omnino aboletur. Si vero vel ita firmiter vasis impactum fuerit vitium, vt nullo modo promoueri possit, vel iam perruptis vasis extrauasaram hæreat, & temporis diurnitate vitiatum sit; per continuo appulsos novos humores, & prohibitam euaporationem, fit ille, quem veteres dixerunt, *πεπασμὸς*, seu mutatio stagnantium humorum, ac simul corruptorum solidorum, molliorum, alteratio in pus; quod etiam *ἐκπόησις*, Latini suppurationem dixerunt, vnde apostema seu abscessus oritur. Si vero magna & diffusa sit collectio illius a motu suo exclusæ materiæ, & humores vi vitæ copiose appellantur, nihil autem exhalare possit, fit omnino gangræna: cuius exitus est vel in sphacelum, vel scirrhum, a quo in cancrum fieri potest transitus. Videat, qui hæc fufius cupit, magnorum virorum, WEDELII *amænit. mat. med. lib. I. sect. 2. cap. 1.* & BOERHAAVII *tract. de virib. medicam. cap. IV. de constipant. p. 150. seq.*

§. VI.

Idonea autem præstando effectui constipanti & poros occludenti potissimum iudicantur, atque adeo in emplasticorum censu habentur, primo quidem farinosa omnia acrimoniæ expertia, si cum aqua in pastam redigantur & illinantur: deinde viscida tenacia, vt glutinosa

nosa decocta spissiora ex althæa, semine lini, fœni Græci, viscum aucuparium, gummata de natura purgante nihil participantia, vt arabicum, bdellium; tum decocta gelatinosa fortius inspissata, vt gluten, ichthyocol-la: denique olea, si, exhalata fluidiori parte, in spissamen-tum cocta sint, cera etiam, terebinthina, & horum simi-lia: tandem terrea macriora, vt cimolia, boli, lac lunæ, ipsaque cerussa cum saturninis aliis, quæ cum oleis diu-tius cocta in singularis naturæ spissamentum abire so-lent, obstipando, si quod aliud, idoneum. Atque ex huius generis materia componuntur emplastra illa, quæ puri mouendo olim hodieque destinata prostant & plu-rimum frequentantur, vt tetrachylon simplex, de meli-neapharmacum veterum, diachylon simplex, de meli-loto, pluraque huius generis. Sed in genere vtique obseruamus, quod talia etiam illa intentione, vt pus mo-uerent, imposita, sæpe tardiora & minus efficacia sub hac emplastri forma deprehendantur, quam si malag-matum modo sint adhibita: adeoque sæpe ab illis non reportemus effectum suppurationis, quem intendera-mus, sed optabiliorem, quem vix amplius speraueramus.

§. VII.

Iuuabit in hanc rem adferre vnum alterumque ca-sum, qui nobis plenissime sunt cogniti. Honestæ femi-na puerum lactans, nescio ob quas causas, lactis in mam-mis suis stagnationem incurrerat, aduersus quam varia adhibita fuerant domestica, quæ aliæ mulieres ipsi com-mendauerant. Sed non expediebatur illa æqualiter, ve-rum remanebant duo vel tria tubercula, quæ indies ma-iora euadebant, incredibilemque dolorem mouebant,
cum

cum sensu pulfatorio indies magis augete. Nihil videbatur superesse, quam ut ad suppurationem deduceretur; atque hoc sine imponebatur emplastrum ex citrini & diachylon æqualibus partibus compositum, quorum hoc omnibus consentientibus est maxime emplasticum & suppurando, ex hypothese certe, aptissimum; illud autem ex tenacissime adhærentibus, porosque claudentibus, proximeque accedit ad tetrapharmacon vetus, cui in pure generando primas utique partes deferebant. Ac nescio sane, quæ alia causa sit, cur vulgus nostrum id vocet *den gelben Zug*, si non hæc, quod pus celeriter producat & exitui præparet. Sed nihil horum eueniebat in illa femina, sed longe magis optabilis effectus. Scilicet dolores mox leniebantur, & conspicue decrescebant. Quum post aliquot horas sentiret femina aliquid humidum in affecto loco, & emplastrum remoueretur, mirum erat, quantopere iam tumor minutus esset: illud autem magis admirandum, quod locus omnis, quem texerat, tamquam cremore lactis spisse oblitus videbatur. Quare deterfa illa humiditate spissa, nouum imponebatur emplastrum, quod non alia ratione, quam prius, educebat spissam per poros humiditatem; atque hac ratione, absque vlllo suppurationis euentu, plenaria sanitas parti laboranti reddebatur.

§. VIII.

Addam aliam non omnino dissimilem obseruationem in viro habitam. Huic ante complures annos in regione vmbilicali tuberculum sub cute instar pisi enatum fuerat, dolore obtuso tendente se prodens. Inspiciebat locum, videbatque esse porum maiorem indurata

rata materia suffarctum: quare leniter premendo illam exprimebat. Ex eo tempore magis atque magis colligebatur in eiusdem pori folliculo materia similis, quam identidem premendo digitis emoliebatur. Accidit autem, vt febre aliquamdiu laboraret, multumque emacresceret eius diuturnitate. Liberatus a morbo, cum se reciperet, sentiebat eundem locum impletum, sed non æque, vt antea, facile erat exprimere: quare augetur tumor, durus & renitens erat, morficationes sensibiles subinde afferebat, quas puncturarum & vellicationum nomine denotabat. Tumor iam ouum columbinum æquabat, & exterius rubebat. Incidebat viro necessitas itineris, quod per quatuor dies noctesque continuandum erat: quo tempore, & coniuncta corporis agitatione crebraque concussione, locus ille sensibilissime dolere incipiebat, non aliter, tamquam rodens laceransque animal subesset. Cogebatur nondum confectum iter abrumpere, vt corpori curando operam daret. Locus affectus non aliter, quam cancer fluuiatilis modo elixatus rubebat, dolebat, vt nec digito tangi sinemaxima exacerbatione posset, erat durissimus. Imponebat illico emplastrum ex cerato citrino & de cumino mixtum paribus portionibus: quorum alterum doloribus mitigandis, alterum maturando erat expetitur. Efficiebat hoc, hora ante meridiem vna impositum, vt ante vesperam dolor omnis auferretur, Remoto emplastro, omnis superficies spisso tegmine instar cremoris lactis erat tecta, qua absterfa, nulla rubedo apparebat, fatisque iam mollis erat tumor, qui eadem nocte sponte ruptus emittebat spissam & instar calci veteris male olen-

olentem materiam, quo factò omnia euanescebant priora incommoda.

§. IX.

Ex his quidem casibus puto elucescere, quod emplastrorum, in emplastri formam redactorum, non adeo exaggeranda sit virtus poros obstruendi: & quod emplastra, ad id composita, ut poros obstruant, illum operandi modum non semper exserant. Saltem posterior casus docet, quod materia in abscessu contenta fuerit fluidior & ad faciliorem excretionem aptior reddita absque pororum obstructione. Vnde enim venit illa, quæ omnem superficiem obsidebat, materia cremori lactis consistentia & colore simillima, nisi ex poris cutis abscessui supertensa? nam ex emplastro venire utique non poterat. Et ex loco, cui emplastrum incubuerat, eam venisse, docebat subsecuta tendentis doloris ablatio, & consequuta mollities ipsi tangenti digito notabilis. Longe autem magis hoc persuadebit casus feminae, ubi fideliter indicata emplastra per poros eduxerunt notabilem stagnantis materiae quantitatem, reliquam vero, ut probabile est, mobilem reddiderunt, ut omnino nulla suppuratio accideret. Videtur sane hinc illud consequi, quod modos agendi remediorum tam solide ostendere, quam facile verbis exponuntur & describuntur, non æque liceat. Forte etiam illud consequetur, quod supurationem mouentium magis conspicua & certa vis sit in stasibus sanguineis, quam quidem lymphaticis, aut in quauiscunque parte exsanguis. Si vero apparet, quod illa, quæ communi scholæ medicæ consensu *nat. §. 103. 104* emplastica habentur, emplastra, non vnice & semper agant

agant poros occludendo: quis putabit, de omnibus poro emplastris secure & sine formidine oppositi doceri posse, quod poros occludant, ideoque suspectus esse emplastrorum usus debeat. Ego certe, si quidquam in medicina practica egregie falsum dici potest, hanc doctrinam huc esse referendam confidenter assero.

§. X.

Atque in eo quidem tanto magis confirmor, quod non solum apud præclaros auctores legi, sed oculis meis vidi, dari emplastra, quæ ubi parti male affectæ fuerunt imposita, acrem humorem eliciunt, ut guttatim defluat. Vir quidam doctus, & medicus insignis, in tractu Onoldino physici munere nunc fungens, diu laborauerat dolore molestissimo rheumatico, qui in regione temporali fixus hærebat, hinc autem ad maxillam inferiorem & dentes sæpe excurrebat, quibus intolerabile tormentum afferebat. Imponebat tandem emplastrum illud officinale, quod catarrhale dicitur, a quo, licet ex tenacissimis istis caranna, tacamahaca, mastiche, terebinthina, compositum sit, omnibus utique emplastis eminentibus, conseqebatur effluxus acerrimi & cutim omnino exulcerantis & erodentis ichoris, cumque is biduo continuasset, omnino malum omne cessabat. Audiuerat hunc successum nobilis matrona simili affectu laborans, atque ab eiusdem emplastri usu eundem effectum, eandemque opem, conseqebatur. Vidit eiusmodi eventus HADR. MYSICHTVS, qui in *armament. med. chir.* de suo emplastro diaphoretico perhibet, quod post eius usum sæpe guttulæ appareant aqueæ in emplastro & loco affecto. Iam si poros obstrueret atque

atque constiparent omnia emplastra, docere deberent qui id perhibent, a quonam fonte promanauerint illæ non in emplastro solum adhærentes visæ guttulæ, sed prorsus riuli, qui per genas defluerunt, & sua acrimonia illas exulcerarunt.

§. XI.

Vidimus iam exemplis emplastrorum, quæ, omnibus medicinæ præceptis id determinantibus, de emplasticis plurimum in se continent, quod poros non semper claudant, sed operationem tamen laudabilem in corporibus exferant. Nunc ad alia progredimur, quæ non sunt composita illo scopo, vt occludant poros, sed vt vires medicinarum, quas comprehendunt, poris immittant, per omnem massam distribuendas, vt in partibus & visceribus profunde sitis operationem suam peragant. Eiusmodi autem sunt, quibus, exteriori alicui corporis regioni impositis, alui excretionem promouemus, lumbricos expellimus, menses aut lochia euocamus, bilem resitantem, & in corporis proinde habitum diffusam, aperto suo alueo, ad intestina deriuamus. Quæ cum omnia effectum suum in sensus utique incurrentem edant, adeoque nullo pacto negari possit, quod agant; tanto utique minus dubium est, quod agant poris immittendo aliquid, a quo effectus illi in partibus interioribus consequantur: & quod proinde non sit firmum, omnia emplastra agere poros obstruendo.

§. XII.

Iam vero dari emplastra, quibus abdomini impositis & aliquanto tempore relictis, aluus tardans & indu-

C

rata

rata expediri possit, dubio omnino caret. Id in multis hypochondriacis, quibus sicciior aluus molestias continuas faciebat, sæpius cognitum fuit, si emplastrum saponatum, vel solum, vel, ut stricturas spasmodicas simul relaxet, cum aliquo anodyno, ut spleneticis, de cicuta, de ammoniaco, mixtum impositum fuisset. Notabilem omnino casum paucis subiungam. Vir nobilis & strenuus inflammatorio ventriculi & hepatis affectu correptus, periculum acuti morbi effugerat, iamque languescente febre, ita decumbebat, ut fere sui non recte conscius degeret, raro ad se rediret. Animaduertebatur aluum non respondere officio, eiusque causa clysteres plures iniectioni nihil essatu dignum eduxerant. Per os exhiberi paullo efficaciora prohibebat imbecillitas summa, & metus ne inflammatio vix extincta renouaretur. Oleosa & mannata nihil effecerant, salina ferre non poterat. Ita constituto ægro imponebatur emplastrum ex saponato, additis illis de cicuta & ammoniaco: quod quum biduo in tota regione hypochondriaca hæsisset, aluus sponte soluta copiosissime reddebat scybala durissima & copiosa. Relinquebatur emplastrum alternis diebus renouandum, eiusque beneficio in ordinem legitimum reducebatur aluus, absque vlla alia ope: & quæ supererant morbi reliquæ, vi vitæ restituta per analepticam dietam, fere sponte, minima certe a medicamentis ope, profligabantur. Puto utique profuisse emplastrum saponis virtute resolvente, & humores tenaciores glutinosioresque, per diuturnum calorem febrilem factos, incidente: sed additis anodynis illam efficaciam tribuendam puto, quod spasmus mem-

membranis interioribus profunde insidens relaxatus, & motui peristaltico debiliori labor proprimendi faeces magis superabilis fuit redditus.

§. XIII.

Experientia docet utique, quod ad alui duritiem vincendam per externa omnis generis, non tam stimulantia & acria requirantur, quam potius lenia, cum iis, quæ solidæ fibræ tensionem nimiam remittunt, probe vnita: quare omnibus tenerioribus & hypochondriacis omnino insigniter talia conueniunt, & certissime maiorem fructum præstant omni pilularum genere, quæ nimis cito desinunt eadem dosi, qua initio sufficiebant, mouere, vnde breui admodum tempore ad maiores ascendere opus est. Sed video auctores non contemnendos emplastra etiam drastice rebus constantia ad hydropticorum aquas expellendas commendare, vt succo cyclaminis, ireos cæruleæ, & similibus. Equidem nescio, quam bene talia se gerant: vereor tamen, ne coëctione, quæ euitari non potest, plurimum virtutis amittant, & adiecta pingua magis etiam ea inuoluant. Sed forte resolvente virtute non improbanda venient, si post aliquot dies, quam imposita talia fuerunt, subiungantur hydragoga meliora. Nescio etiam, an emplastrum saponatum hydroptici ventri circumdatum, ex THOM. FULLERI consilio lympham per diaphoresin certe sit dissipaturum: optabile utique videtur, vt sit constanter verum. Ad lumbricos expellendos emplastra etiam passim laudari videas ex amaris & graueolentibus composita.

§. XIV.

Ad menses euocandos, & vteros purgandos, emplaftra vtique præclare sese gerunt, quoties vel spiffitudo & lentor humorum corrigendus est, vel fibrarum rigiditas sanguinem ad internos vteri villos pertingere vetat, vel nimia flacciditas & atonia progressum sufflammat. Sunt igitur pro vitii præsentis ratione diligenda ex tanta eorum multitudine, quæ maxime conueniunt. Et lentori quidem corrigendo faciet saponatum, oleo sabinæ aut petræ subactum; si spasmus adsit, remittetur illo de meliloto aut de cumino, itemque de cicuta; flacciditatem corrigit illud de baccis lauri, cui neruinum aut diaphœnicon, vel de galbano, nec non oxycroceum addi possunt, vt & illud matricale, quod in officinis prostat, & præcipue commendatur ad hysterica pathemata spastica, & ad vicinas partes longelateque excurrentia. IO. FREINDIVS *in emmenol.* adfert exemplum, ex quo cognoscitur, quam sint vtilia emplaftra resoluentia anodynis permixta, vbiçunque suppressæ euacuationes menstruæ in ordinem redigendæ sunt. Coniungit autem matricale ordinarium cum illo de galbano, & camphoram atque opium larga manu adiicit, idque se facere exemplo GEORG. BATEI, qui magnus archiater fuit, ostendit. Habet autem opium & camphoram, si exterius applicentur, potentissima omnium & validissima attenuantia; eandemque sententiam *in histor. medic.* vbi de Aetio sermonem instituit, iterum inculcat. Mihi vero videorprehendisse, validissima non semper esse in hoc genere tutissima: omninoque

que magis sector cicutam, hyoscyamum, nicotianam, quam ipsum opium.

§. XV.

Atque ut hinc progrediar ad resoluentia seu discutientia; eorum esse usus & necessitas intelligitur, quoties humores lentiores & tenaciores facti in aliquo loco colliguntur, & tumorem cum sensu tendente, grauantemque faciunt; qui ubi diutius permanet, viuum & molestum dolorem, indicis magis incrementem, producit. Illud vitium vel sanguineo rubro humori accidit, vel allicui a sanguine secreto, ut lymphæ, lacti, semini, bili, ut & lentescenti subpingui quod in pororum maiorum, ad cutim passim desinentium, folliculis colligitur, ab aere autem ambeunte induratur, unde a tergo subsequens folliculos expandendo, circumiecta autem pre-mendo, varia incommoda producit. Non licet hic ample exspaciari in ætiologiam horum affectuum pathologicam. Illud paucis innuisse sufficiat, multa horum feliciter tolli per emplastra, si modo loco aptissimo imponantur. Plerumque enim tumorum causa residet in viscere quodam, per quod rediens ab illo loco sanguis, ob varia impedimenta, non traiecit debita facilitate; aut in glandula obstructa & indurata, ad quam lymphæ a parte restua hæret & transitu prohibetur. Si tali casu loco tumenti imponatur emplastrum, non solum non efficit, quod optamus, sed sæpe malum exacerbatur & inflationem auget. Quod si vero super viscus ponas aut glandulæ admoueas, effectum sane optatum licebit spectare, nec raro ipse promptiorem & maiorem: modo ipsa viscera diuturnitate nondum sint omnino corru-

corrupta, & glandulæ non abierint in irreparabilem destructionem.

§. XVI.

Inter meliora, quæ in omni emplastrorum apparatu officinæ includunt, hæc cognoui & sæpe experiendo didici, de quibus candidè loquar. Omnium optimam censeo compositionem emplastri splenetici, quæque pro exemplo possit feruire. Sunt enim succi purgantium plantarum, ebuli & nicotianæ, succo cicutæ pro correctorio additi. Emplastrum de ammoniaco proxime huc accederet, si pulueris bryoniæ & iridis Fl. maior quantitas accederet: binæ enim drachmæ non sunt in iusta proportione ad reliqua: præsertim, quum illud, a quo nomen traxit, ammoniacum, cum pauxillo galbani, ad tantam pinguium & emplasticorum ceterorum copiam non sufficiat æquilibrio. Emplastrum saponatum, quale prostat & Barbetio adscribitur, satis laudabile est; sed sunt casus, vbi saturninorum tanta quantitas non potest haberi indifferens, quia retropellunt. Vtilissimum foret, si saponem cum gummatibus, vt ammoniaco, galbano, absque his metallicis, redigeremus in emplastrum, succis plantarum discutientium adiectis, cum terebinthinæ & resinorum iusta quantitate ad tenacem consistentiam. Ceterum hoc saponatum laudato splenetico, itemque illis de cicuta & gummi ammoniaco, additum, discutienti, resoluendi, relaxandique stricta omnia intentionem optime implet, planeque polychrestum est, potestque magis anodynum etiam reddi, si adiungatur illud de hyoscyamo: discutientem autem

tem virtutem etiam intendet camphora adiecta. Laudatur etiam a multis, præsertim Gallis, diabotanon Blondelli, quod apud LEMERIVM in *pharmacop. vniuersali* & in pharmacopoeia Argentoratensi pag. 76. legitur. Certe memini me ex chirurghi cuiusdam non vani ore audire, quod in sarcocoele impleuerit spem illam, quam de eo DIONIS & PALFYNVS in suis libris faciunt. Iubet autem vterque illud æquis partibus admiscere illi de ranis cum mercurio Vigonis. Idemque consilium ad plura glandulosis partibus inhærentia vitia extendendum videtur.

§. XVII.

Resolutoria hæc & discussoria emplastrorum vtilitas vtique latissime patet, & non exiguam partem recti vsus topicorum complectitur, aut communes cum illis cautiones requirit. Dictitat omnis ratio, illud, quod mouere & promouere volumus, prius debere mobile reddi. Id fit ex parte quidem stagnantis & subsistentis, si emolliatur: atque huic fini vtique necessarium est initio non valde mouere, per potentissima discutientia, sed viam, tamquam emollire vellemus, ingredi. Ex parte solidorum necessarium est, stricturas eorum minuere, & laxas vias reddere. In hoc negotio non monendum multis duco, quod rationalis medicina semper supponit, maius vel minus hoc esse negotium, pro corporum curandorum diuersitate, a temperamentis, ætate, morbike ipsius duratione: itemque quod internis præfidiis succurri in hac re possit & debeat. Si vero orsi a lenissimis sumus, ad efficaciora licebit progredi. Nam qui initio statim ad hæc veniunt, dissipata parte
flui

fluidiori & mobiliori, reliquum omnino fortiter impingunt, & insanabile malum reddunt: quod probe iam vidit & monuit PAVLVS AEGINETA, ob hoc candide laudatus a FREINDIO *in hist. medic. p. m. 150.* Possent hic error committi, si initio statim adhiberentur, præsertim in sicciore & strictiore subiecto, illa, quæ vna cum resolutivis aut fortissima adstringentia, aut repellentia habent, ut est maior pars emplastrorum saturnina adiecto aceto coquenda, aut saccharum saturni, aut sulphur habentium.

§. XVIII.

Ad resolutivam, & ex parte diaphoreticam, seu per poros apertos dissipatoriam efficaciam respiciunt multa, quæ ad singulares morbos laudantur & commendantur, emplastrorum genera: de quibus deinceps paucis dispiciemus. Sic catarrhale, ut & illud ad tempora, si quid unquam boni fructus ferunt, efficiunt intus cohibitam materiam transpirabilem poros suffarientem, eoque dolorem mouentem, resoluendo, promovendo & eliciendo: siue id agant simpliciter priuatiuo modo, id est tollendo constrictionem, quæ excretorium extrema claudit, virtute anodyna & relaxante: siue positivè agant partibus suis balsamicis resinosis, quibus solidis robur ad viuidiorem contractionem supeditatur: siue denique eiusdem generis particulis ad humorum massam delatis, ibique expansis efficiant, ut sanguis maiori vi ad stagnantem materiam impellatur, eamque sensim foras eiciat. Laudantur etiam emplastra epileptica, capiti rasò imponenda, suntque magni viri, qui se talibus tribuere aliquid professi sunt. Neque sane

ne ratio destituit consilium talibus vtendi. Nam quum omnes consentiant, sæpe epilepsias subsequi, quando excretiones cutaneæ impeditæ aut retropulsæ fuerunt: annon optimum erit consilium studere euocandis talibus, quæ intus delitescunt vel sua acrimonia irritant, vel copia tendunt, premunt, distendunt. Equidem prorsus existimo in talibus non pendere effectum a specifica quadam efficacia eorum, quæ emplastro indita sunt, frustra que aut dicis tantum causa admisceri viscum quercinum aut semina pæoniæ, & quæ sunt alia huius generis: quum solus effectus ille quæri debeat, vt pori a restagnante materia euacuentur, & halitus libere diffili queant.

§. XIX.

Video præclaros viros in vertigine gyrosa & titubante cum stupore paralyfin minitante ad emplastra venire non dubitasse. Exemplum est apud WEPFERVM *de adfect. capit. obs. 70.* vbi emplastrum Willisii cum fructu adhibitum legitur: cumque illud nondum satis effecisset, ipsum veficatorium capiti raso fuit adhibitum. Idem etiam auctor *obs. 96.* ad sæuam hemicraniam mitigandam nihil æque profuisse, ac emplastrum de cucumere asinino PAVL. AEGINETAE scribit. Id quale sit, apud hunc auctorem nondum inuenire possum in serie emplastrorum, quæ plurima laudat libro septimo. Neque tamen dubito huc referre, quæ *libr. III. p. m. 59.* narrat de femina, quæ operæ pretium fecerit radicem hanc recentem contundendo & vna cum absinthio decoquendo in aqua & oleo, hocque decocto partem dolentem fouendo; quo facto ipsam radicem cum herba contundendo

D

in

in mollem massam redactas, cataplasmaticis instar imposuit. Certe non absurdum videtur auxilium, radix enim cucumeris agrestis valde purgatoria, externe adhibita est potens discutiens, absinthium autem habet partes oleosas anodynas & spasmis deliniendis aptas, quæ coniuncta, & post fotum relaxantem imposita, non poterunt non efficaciam optabilem exserere.

§. XX.

Multus passim sermo est de emplastris antifebrilibus, fatisque multæ occurrunt descriptiones, quæ talem effectum promittunt. Quemadmodum vero febres valde diuersæ sunt, diuersisque causis excitantur & sustentantur: ita fieri non potest, ut vnum detur, quod promiscue omnes curet: aliquibus autem præsidium ab emplastris satis certum promitti darique potest. Candidatus quidam medicinæ tussi hypochondriaca efferatissima & simul quartana febre, quæ ultra annum durauerat, vtriusque morbi optatum finem attingebat, ipso mense decembri iam finiente, quum aliquot diebus totam regionem hypochondriacam emplastro splenetico obtexisset, & bis terue pilulis Starckeyanis ante paroxysmi aduentum vsus fuisset. Scilicet tensiones spasticæ illarum partium efficaci medicina anodyna & antispasmodica tam intus data, quam exterius admota, superabantur, & sublata causa, cessabat effectus. Præcipue itaque iuuant talia, vbi in primis viis nihil hæret, sed tensiones in membranosis partibus efficaciter remittendæ sunt. Forte hoc in adolescentum, qui corporis incrementum capiunt, febribus non satis attenditur, quorum morbus sæpe diu multumque per interna omnis gene-

generis frustra impugnatur, quum externis præfidiis, ad imitationem veterum, facile vinci posset. Sed emplastra officinalia, quæ antifebrilium nomine venduntur, aliud quid videntur intendere, Duo sunt in *Dispens. Br.* quæ araneas viuas terebinthina excipiunt: inque altero prorsus accedunt bufones & rubetæ. A talibus præter attractorium & exulcerantem effectum vix aliquid expectes: forteque eo respexerunt inuentores, quod in aliis quibus, quibus efflorescentiæ quædam sponte enascuntur, febris solet cessare. In *pharmacop. Batean.* legitur aliquod, vbi mira est farrago emplasticorum, vt mastiches, aloes & boli; stimulantium & rubefacientium, vt euphorbii, staphidis agriæ & salis; anodynorum, vt baccar. lauri & sem. scæni Gr. denique etiam, ne quid desit, vitrum venetum & fuligo adiiciuntur. Quid expectari inde possit, ipse per se quisque æstimet. Videntur hæc empirica tentamina.

§. XXI.

Emplastra in rheumaticis, arthriticis, podagricis, ischiaticis affectibus præclare prodesse & conspicue nocere posse a quamplurimis auctoribus diu iam probeque monitum est. Quantum iuuent duobus exemplis fere eodem tempore didici. Matrona XXX. & aliquot annorum, alias robusta & sana, circa anni finem egressa domo, apud amicos aliquot horis morata & potu Coffe in conclaui bene calido vsa, domum reuertebatur, vento boreali fortiter flante. Quum capitis ornatum manibus suis demeret, subito dolorem alterius humeri grauissimum experiebatur, vt vix persuaderi posset articu-

ticulum loco non excidisse. Ingrauescebat dolor singulis horis, datisque diapnoicis illa nocte parum vel nihil cedebat: mane tamen aliquantulum mitigabatur. Appropinquante nocte ingrauescebat. Suadebatur emplastrum ex saponato camphorato, cum parte illius de hyoscyamo. Differebatur vsus ad medium noctis, quod delicatula odorem auersabatur. Tandem doloribus vieta imponendum patiebatur, vnde post tres forte horas dolor sensim minutus ad cubitum descendebat. Sequerebatur doloris iter emplastro imponendo; vnde & hinc cedebat malum & ad manum pergebat, inque pulpa trium digitorum desinebat, excitatis pustulis, sero turbido instar feri lactis turgentibus, quibus apertis mox omnis illa tragœdia finiebatur. Alter erat nobilis iuuenis, cui ipsa nocte, quæ annum finit & nouum inchoat, venatores sui gratulabantur lituis venatoriis inflatis. Huius contentus audiendi causa in lecto quidem manens se erigebat & diutiuscule sedebat. Erat autem proxima fenestra, per cuius rimas boreas tunc rigidissimus penetrans humero proximo grauiter allabebatur. Hinc grauissimus dolor ante diei exortum emicabat, annique auspiciis satis molestum faciebat. Remittebat ille post aliquot horas & adhibitis fotibus tantisper auscultabat. Accersitus interim medicus, qui feminam modo dictam curauerat, eadem medicamenta huic adferebat, scilicet diapnoica & emplastrum. Vespera aduentante, dolores recrudescebant incredibili vehementia: sed emplastro imposito, mox leniebantur, tandemque, quum totum corpus blande insudaret, omnino abibant, neque reuertebantur.

§. XXII.

§. XXII.

Manifestum erat in his ægrotis, antea fanis & vegetis, improvide admissum & profundius insinuatum frigus, quum humores antea ad corporis superficiem probe penetrassent, poros constrinxisset & lymphæ iter quocunque modo impediuisse. Nihil itaque hic opus videbatur ambagibus, sed recta ratio suadebat poris referendis studere, per blandum calorem, perque diapnoicam potiunculam. Quæ quum non valeret referare poros, topico auxilio opus erat; quumque frictiones dolor non admitteret, commodissimam opem ferebat emplastrum ex lenientibus & resolventibus concinnatum. Inter plura, quorum memini, exempla paucis dicam de viro quadrato, robustissimo, quinquagenario, qui cum negotiorum causa iter aliquot horarum pedibus fecisset, domum redux gravissimum dolorem in sura alterius pedis sentiebat, qui, quum multis diebus nulli remedio cederet, immo incretceret, patientiam omnem exsuperabat, ut vix satis prohiberi posset, ne manus sibi violentas inferret. Quum tandem imponeretur emplastrum de hyoscyamo, conspicuum leuamen, moxque liberatio optata, absque vilo remanente incommodo, sequebatur. Nuper etiam emplastri saponati usum in ischiadica passione graui confirmatum legimus *Actor. physico-med. A. N. C. volum. IV. pag. 438.*

§. XXIII.

Enimuero non audemus idem, tamque citum & iucundum auxilium cuius podagrico, præsertim diutius iam afflicto, ab emplastrorum usu promittere. Fuere enim

enim hi omnes, de quibus diximus, antea sani & nondum tali morbo tentati. Et rheumatismus cum magis diffusus sit & laxiora spacia occupet, quam podagra, quæ tensissimis & siccoribus partibus inhæret; facilius utique ille cedit, quam hæc expugnatur. Sunt autem emplastrorum podagræ & arthritidi desinatorum varia exempla, neque par omnibus securitas. Saponatum, quia minii & cerusæ multum habet, periculo retroplendi terret: noui tamen in aliquo monasterio virginum sacratarum illud parari, multumque distribui ad usum podagricorum. Arthriticum Mynsichti, ex auctoris præscripto, non admodum multum habet minii, sed dispensatorium permittit pharmacopoeo duplum accipere, quod facile sequetur, ut citius consistentiam acquirat: præstaret autem omittere. Antipodagricum Zwelferi caret omni saturnino, satisque resoluens est, nisi forte nimium: iauerit certe adiecto aliquo anodyno illius temperare nimiam acrimoniam. Podagricum Pharm. Bateanæ opii excessiuam quantitatem habet, quamquam Freindio supra laudato videtur illud externo vsui satis securum esse, modo camphora mixtum sit. Illud de fuligine antipodagricum cautissime adhibeatur, quoniam saccharum saturni basin facit, fuligo fuci tantum vsum præstat. Certum est, sæuiente paroxysmo, parum consultæ opis ab talibus expectari: fugiente iam morbo, modestus vsus citiorem reditum ad valetudinem promittit.

§. XXIV.

Sed vela contrahenda sunt, ut de reliquis vsibus dici etiam possit, Stomachica emplastra & carminatiua fre-

frequentis sunt usus, neque facile quisquam inde laedetur. Emplastra ad hæmorrhoidum cæcarum furorem, ac præcipue tenesimum molestissimum compescendum, etiam faciunt officium. Externe imponuntur, ubi locus id permittit, alias suppositoriorum molliorum forma intruduntur: quod consilium est IOAN. HEVRNII in *method. ad prax.* qui hoc scopo laudat emplastrum de cerussa, itemque diuinum dictum, additis vitello ouor. myrrha, opio, croco, castoreo, requie Nicolai & similibus huius generis aliis. ROSINVS LENTILIVS commendat sticticum Crollii oleo hyperici & balsamo Peruuiano emollitum, quod aliquando in tempore adhibitum maximam gratiam meruisse probe memini. Est in pharmacopoea Bateana simplicissimum ex lithargyrio & axungia emplastrum hæmorrhoidibus exulceratis & dolentibus destinatum, cui usus tempore oleum dictum cum balsamo admisceri poterit. In pectoralibus affectibus insignem aliquando fructum ferunt vnguenta & emplastra. Meminimus casus, ubi illustris HOFFMANNVS generosissimo centurioni grauissime & vehementissime per totas noctes tussienti, interdium autem immuni, adhibuit emplastrum toti pectori & dorso inducendum, indeque conspicuus fructus consequutus est. Ante paucos dies puellæ dira tussi & vomitibus laboranti, post irrita omnia alia optatam salutem ferebat emplastrum. Debent autem talia ex resoluentibus & anodynis esse. Si repellentia multa insint, pleuritidem subsequatam legimus.

§. XXV.

Supereft, vt aliqua dicamus de usu, qui hodie apud
tonso-

tonsores & balneatores nostrates vulgarissimus est, scilicet ad vulnera, vlcera, fracturas, aliasque externas corporis læsiones. Recenti vulnere, vbi probe curatum est, imponi emplastrum, quod labia dehiscentia ad se inuicem adducat, minime reprehendendum est, istique negotio apta & necessaria, cum enchiresibus huc pertinentibus, puto esse omnibus notissima. Neque tamen existimandum est, nullum vulnus ad sanationem sine emplastris adduci posse. Quin potius sæpe fit, vt leue vulnus tardius sanescat, si imponantur, omninoque ad cicatricem impetrandam in aliquibus necessarium est sicca deligatione vti. Vbi linamenta carpta imponenda sunt vlceri sordido, aquis phagedænicis, aut pulueribus idoneis imbuta vel conspersa, aut vnguentis balsamisque delibuta, apparatus huic continendo emplastra tenacia conducunt: eademque affluxui copiosiori arcendo inferuire possunt, vt & inflammationi cauendæ. Cui scopo omnino opus est saturinis illis, quorum magnus numerus suppetit. Sed quantas cautiones talia habeant, hic locus & scopus noster non permittunt amplissime exponere. Certum est, vlcera desperata visa & fistulosa curata sine emplastris & vnguentis fuisse, per mere interna præsidia: quando igitur eiusmodi interna, vt antimonialia, mercurialia, sulphurea præmissa fuerunt, & res non satis succedit, venire etiam ad externa licebit: modo prouisum fuerit ægroto, ne post curationem aliquid vlcere in parte externa grauius succedere possit.

§. XXVI.

In ossibus fractis, ad consolidationem reducendis,
recen-

recentiorum chirurgorum satis multi illico, postquam membrum repositum est, emplastra catagmatica tenacissima circumponunt; quod omnino veteres facitasse non reperio. Magnum est incommodum, quoties noua deligatione opus est, remouere emplastrum tenaciter inhærens & pilis præsertim arcte implicatum, qui cum radicibus euellendi sunt, maximo curandorum dolore & incommodo. Fit deinceps ex eo, ut vulnuscula ab euulsis pilis facta ichorem necessario emittant, qui ubi subsistit, pruritus, rosionem, sæpe inflammationem excitat, curando molestissimam, sæpe etiam curanti. Quin si omnino illa euulsio non fiat, acriora autem & attrahentia emplastro insint, cumulatae ad cutimque decumbentes illæ exhalationes molestias creant: quod pridem annotatum est de emplastro oxycroceo, quod balneatores Germani, causas rerum non assequuti, omni fractæ parti sueuerant circumdare, quum in leuiori fractura eo carere bene liceat; quamquam in fractura cum graui contusione utilissime adhibetur.

§. XXVII.

Esse aliqua corpora, quæ emplastra ferre omnino nequeunt, sed illico dolorem, tumorem, inflammationem, febrem sentiunt; ante aliquot annos ostendit vir doctus in academia Argentoratensi: quod scriptum nunc non est ad manus. Quod si istiusmodi quid ex symptomatibus præsentibus intelligatur, erit utique prudentis medici & chirurgi desistere a noxio & inutili remedio. Mihi ante paucos menses obrigit eiusmodi casus, ubi femina ab ambustione in dorso manus, super digiti cum metacarpo articulatione læta, ut satis magna

E

velica

vesica fero turgida enasceretur, illi apertæ emplastrum de spermate ranarum imposuerat. Illa nocte vehementissimi dolores oboriebantur cum rubedine & tumore, locus autem cuticula nudatus sordido & tenaci tegmine super oras suas assurgente obductus videbatur. Chirurgus imponebat vnguentum digestivum: nihil fecedebat. Admiscebat igitur Aegyptiacum. Omnia reddebantur grauissima, tumebat & rubebat tota manus, & ab articulo læso linea ruberrima inflammata ex basi latiore in acutum desinens, per totum brachium excurrebat vsque ad regionem subalarem. Aduocatus medicus, hoc viso, iubebat omnem emplastrorum & vnguentorum apparatus remouere, & siccis linteaminibus carptis locum ab aere munire. Quoniam tota febre exæstuabat, crebris horroribus & lipothymiis intercurrentibus, præscribebatur mixtura diapnoica & quies imperabatur: quo factò mox quies & remissio symptomatum, & absque vllò alio magisterio plena salus consequebatur. Instabant sane pessima, omninoque videntur illa fuisse euentura, nisi remota fuissent topica. Quo vero minus idiosyncrasia cuidam euentum hunc tribuam, facit, quod alio tempore eadem femina ab emplastris luculentum illum fructum retulerat, de quo supra §. VII. dicebamus.

§. XXVIII.

Fieri non potuit, quin de abusu emplastrorum dicenda plura interspergeremus, quum de vtu eorum sermo esset. Neque habeo, quod magnopere addam, nisi notanda sit empirica persuasio, ab vno eodemque emplaistro perpetuo eundem effectum prouenturum esse: adcoque

eoque infallibile secretum aduersus hunc vel illum morbum aliquos in hoc vel illo morbo curando, ope emplastri sui, iactare audias. Non minus emplastra, quam cetera medicamenta omnia, agunt pro eò ac subiectum, cui adhibentur, permittit: multumque diuersus esse debet effectus mature inque principio adhibiti, ab eo, quem iam confirmato malo exseret. Eundem tumorem, quem, ubi coire incipit, hoc emplastrum facile discussurum erat, serius impositum, ubi iam suppuratio inceperit, maturabit. Neque hæc solum discrepantia est, verum etiam ætatis, sexus & habitus corporum diuersus multum hic variabit. Sed hæc medicis inculcare non opus est, quare, ne putidus sim, hæc omitto.

§. XXVIII.

Audias multos conquerentes de multitudine emplastrorum, eandemque querelam in libris multis legas. Sunt, qui tribus quatuorue emplastris posse omnia peragi aperte affirmant. Equidem non diffiteor esse multa emplastra sub variis nominibus, quæ vix notabiliter differunt, si ingredientia spectes, vt miraculosum, dialaponis Tachenii, saponatum Barbette: sed proportione tamen variant. Videntur etiam tot emplastra saturnina non necessaria iure declarari: possetque vnum vel alterum usu excidere. Sed est tamen semper vnum altero efficacius: vnde ubi exstant, medico licet eligere vel debilius, vel mediocre, vel fortissimum, vt indicationes requirunt. Vt itaque non intercedam votis, qui minui numerum optant: ita non video, quid noceat reipublicæ, quod plura adsunt, & cuique licet illud inuenire, cui adsuevit, aut quod antea adhibuit. Non enim

enim pharmacopolia tantum sunt pro doctis medicis, sed pro tonforibus etiam & balneatoribus, qui iudicare non valent, quid vere conueniat aut discrepet.

§. XXX.

Tandem suademus medico, quod iam optare PAUL. AEGINETAM video, ut studeat emplastris simplicissimis ad vnam indicationem directis, eaque experiendo bene exploret, illis autem isquipedalibus, quæ emollientia, repellentia, mundificantia, farcotica, epispastica, rubefacientia, anodyna in vnam formulam cogunt, tamquam vniuersale emplastrum sic habituri simus, relinquat. Poterimus vsus tempore facili studio coniungere, quibus indiuiduo curando opus videbitur: certiusque cognoscemus, cui parti adiiciendum, cui detrahendum, quid omnino omittendum sit. Sed temporis chartæque limites hic iubent filum abrumpere & tandem facere commentandi

F I N E M.

01. A 6529

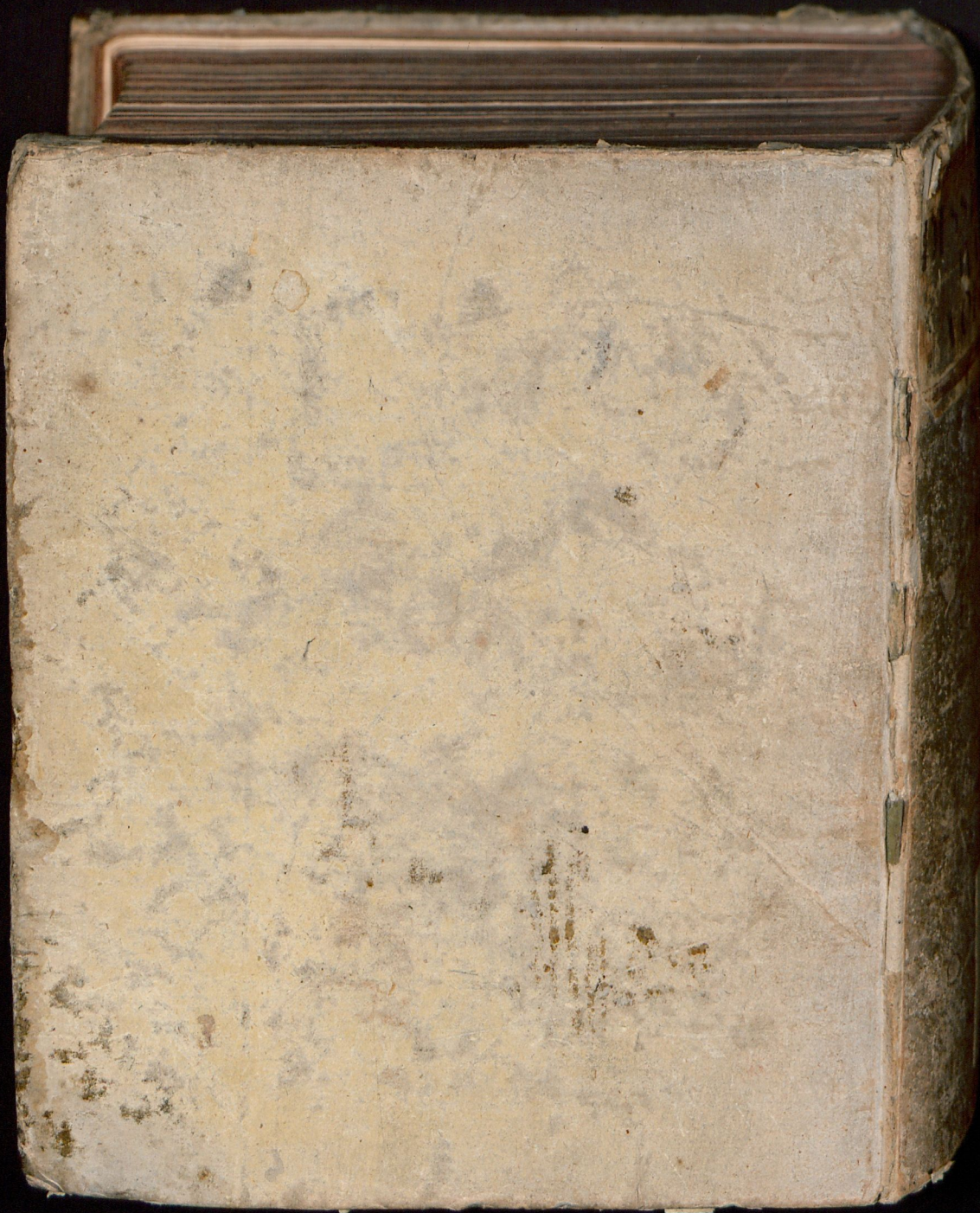
ULB Halle
002 928 701

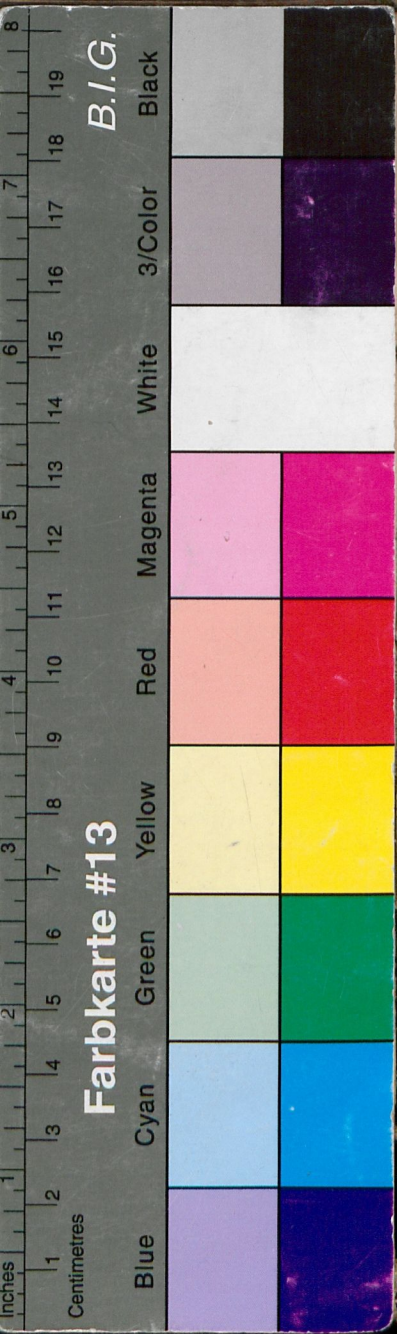
3

Rehoul

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

EMPLASTRORVM VSV ET ABVSV

QVAM

PRAESIDE

D. IOANNE HENRICO SCHVLZE
MEDICINAE ELOQVENTIAE ANTIQVITATVM ET
PHILOSOPHIAE PROFESSORE PVBLICO
ORDINARIO

ACADEMIAE CAESAREAE NATVRAE CVRIOSORVM ET
REGIAE SOCIETATIS SCIENTIARVM BERO-
LINENSIS SODALE

PRO GRADV DOCTORIS

Ad d. Maii, MDCCXXXIX.

PVBLICE DEFENDET

IOAN. GODOFREDVS NAVMANNVS

HAYN. MISEN.

HALAE MAGDEBVRGICAE

Litteris IOAN. CHRIST. HILLIGERI, Acad. Typogt.